

अनुत्सन्न (án-utsanna) *adj.* 1 not lost यदनुत्सन्नमिदं तद्योऽयमग्निश्चीयते SatBr. VII. iii. 1.42; 2 not excessive (ly loud), not too full गम्भीरश्च तथागतस्वरः ... अनुत्सन्नश्च MaVastuAva. iii. 343.4 [DBHS.]; 3 not high, not raised अनुत्सन्ना ह्यनिम्नाश्च प्रदेशस्तस्य कीर्तिताः Hastyāyur. 423.4 (3.8)

अनुत्सन्नगात्र (anutsanna-gātra) *adj.* having limbs not excessive (too many) बुद्धानां भगवतामशीत्यनुत्सन्नानि आसि।... बुद्धा भगवन्तो ... अनुत्सन्धि (v. l. °त्सन्न DBHS.) गात्रा च MaVastuAva. ii. 43.12.

अनुत्सर्ग (an-utsarga) *m.* 1 not leaving (i. e. non-loss of the contact) पूर्ववदनुत्सर्गः ĀpaSS. i. 21.4; 2 non-allowing to go, withdrawal इन्द्रियाणामनुत्सर्गो मृत्युना न विशिष्यते। अत्यर्थं पुनरुत्सर्गः सादयेदेवतान्यपि MahāBhā. v. 39.38 (BhārArthaPra. अत्यन्तं विषयेभ्यो निवृत्तिः, Lakṣābha. विषयेष्वप्रेषणम्); 3 non-abandonment उपनाहः कतमः। तत ऊर्ध्वं प्रतिघाशिक एव वैराशयस्यानुत्सर्गः AbhidhSa. 8.15; किमुताहं नरो जाला शक्तो ज्ञातुं हितहितम्। सर्वज्ञनीत्यनुत्सर्गाद्विधिं किं नाप्नुयामहम् BodhiCa. 7.19.

अनुत्सर्गम् (án-utsargam) *ger.* not having left or omitted, continuously यथा मध्ये समुद्रस्य प्लवमन्वर्ज्युस्तादृक् तदनुत्सर्गं बृहद्रथन्तुराभ्यामित्वा प्रतिघां गच्छन्ति TaiS. VII. v. 3.2; BaudhSS. ii. 262.11; यो वै शशम् उत्सर्गं लिप्सते, नैनं स गृह्णाति। अयं य एतम् अनुत्सर्गं लिप्सते, स एवैनं गृह्णाति JaimiBr. 2. 395.

अनुत्सव (an-utsava) *adj.* devoid of festivals म्हेच्छभूतं जगत्सर्वम् ... भविष्यति ... अनुत्सवमयो तथा MahāBhā. iii. 188.29; उदके क्रियमाणे ... निरानन्दमनुत्सवम्। वीरपत्नीभिराकीर्णं गङ्गातीरमशोभत MahāBhā. xi. 27.5; *m.* 1 absence of festivity स्त्री ... नानुत्सवे गन्धमाल्याभरणानि विकृतानि वासांसि विद्युयात् ŚākhāLiDS. 78; 2 stoppage of festivities पाकः ... भूकम्पोऽनुत्सवो दुरिष्टं च।... वर्षार्थात् BrSam. 97.5.

अनुत्सवकल्प (anutsava-kalpa) *adj.* as good as a non-festival, almost a non-festivity अमवदनुत्सवकल्पः सदुत्सवो विरहिणोर्यूनोः ŚrīngāMañ. (A.) 51.22.

अनुत्सवोत्तरा (anutsavottarā) *adj.* (f.) accompanied by absence of festivity शोकोऽयम् ... अनुत्सवोत्तरासु मदनत्रयोदशीषु ... हृच्छयः AvantiKa. 190.1.

अनुत्सहमान (an-utsahamāna) *adj.* 1 who is not able (to undertake) व्रतमनुत्सहमानस्याभ्युदितेष्टिः MānSS. 95.14; 2 not striving, not daring ते प्राणाः संचालिताः सन्तः स्वस्थाने स्यातमनुत्सहमानाः अभिसमेत्य मुख्यं प्राणं तमूनुः ChāndoUBh. 265.3 (on v. 1.12); अपरे पुनश्चेत्सोऽपि शून्यताङ्गीकारे मनःप्रलयमनासादयन्तः सर्वमिदमसदेव विश्वमित्यभिधातुं सहसैवानुत्सहमाना मन्यन्ते KharḍanKhā. 81.3.

अनुत्सह्य (án-utsahya) *ger.* not having tolerated अवर्तिस्त्वा एषां यजमानस्यानुत्सह्यं निधीदति MaiS. i. 8.8 (i. 127.6)

अनुत्सादन (an-utsādāna) *n.* non-destruction सातकर्णेः ... संबन्धाविदूया (read अविदू (त)या) अनुत्सादनात् EI. viii. 44.12.

अनुत्सादम् (an-utsādām) *ger.* not having disappeared प्रतिहारस्य चानुत्सादमनुपायाच्च निधनस्य चानिधनस्वरितत्वाच्चिधनमुत्सादिदं NidāSū. 34.12 (2.8)

अनुत्साद्य (an-utsādyā) *ger.* not having abolished एवं वेदमनुत्साद्य प्रज्ञां महति कुर्वते MahāBhā. v. 43.25.

अनुत्सारयन्ती (an-utsārayanti) *adj.* (f.) not putting aside तं पदं प्राणितमिवान्ति कादनुत्सारयन्ती दिनान्यतिवाहयामास UdaySuKa. 103.9.

अनुत्सारितनानात्व (anutsārita-nānātva) *adj.* which has not set aside plurality अनुत्सारितनानात्वं ब्रह्म यस्यापि वादिनः NaiṣkaSi. 39.4 (but comm. नानारसत्वशून्यम्)

अनुत्साह (an-utsāha) *m.* 1 lack of enthusiasm, lack of zeal अग्निष्टोमसाम्ना स्तुत्वा प्राक् पत्नीसंयाजेभ्यो यदेभिः प्रस्तुते परार्थं व्रजितं स्यात्तद्गत्वा प्रत्याव्रज्य मनसानुत्साहे हुतेषु पत्नीसंयाजेषु गार्हपत्य उद्गाता जुहुयात् LāṭyāSS. iii. 7.8; DrāhySS. ix. 3.23; यः सामर्थ्येऽप्यनुत्साहस्तदालस्यमुदीर्यते ŚārngāS. i. 6.26; कर्मसचिवैः ... अतिमहत्त्वाद्भेदस्यानुत्साहविमुखमतिभिः EI. viii. 44.17; आलस्यमात्मन्यानादावनुत्साहः ViraMi. 884.22 (on 3.158); 2 listlessness, languor, depression, one of the *anubhāvas* (i. e. external manifestation of emotions) वेपनानुत्साहतनुगात्रवैवर्ण्यस्वरभेदादिभिरनुभावैरभिनयः प्रयोक्तव्यः NāṭyaSā. 7.47(4); ग्लानिः ... वैवर्ण्यकम्पानुत्साहक्षामाङ्गवचनक्रियाः DaśRū. 4.10; BhāvPra. (Śā.) 15.23(1); SāhiSā. 5.18; ग्लानिः। तां वैवर्ण्यक्षामनेत्रकपोलोक्तिरुथाङ्गत्वप्रवेपनदीनसंचारानुत्साहादिभिर्वर्णयेत् Kāvyañu. (He.) 111.13; विषादः ... ज्येष्ठमध्यकनिष्ठेषु स त्रिधा कथ्यते बुधैः।... वैमनस्य- S. D. 348

मनुत्साहो विध्वैः शय्या च मध्यमे BhāvPra. (Śā.) 22.4(1); RasāSu. 100.6 (2.10); 3 lack of energy, lack of vigour अनुत्साहो निराहारः स्वल्प एवोपघातेऽवसादाश्रयणम् ManuBh. ii. 387.4 (on 11.58); अनुत्साहः सर्वव्यसना-नामागमनद्वारम् NītiVā. 17.18; YuktiKa. 14.13; अनुत्साहवधोऽवस्था न बाधन्ते कदाचन DevīBhāP. viii. 18.32; अनुत्साहावृषो गेहादपि निर्गन्तुमक्षमः RājTa. (Ka.) 8.763; अशक्तजा चानुत्साहो रतिव्यायामकेलिषु।... चतुर्थे यौवने स्त्रीणाम् BhāvPra. (Śā.) 105.8(5); RasāSu. 41.4 (1.178); अवसादोऽनुत्साहः Prasā. ii. 161.12; 4 indifference पञ्चसमितित्रिगुप्तिष्वनुत्साहः प्रमादः SarvaDaSam. 3.290; अयोपास्यसंनिध्यं वक्तुं तस्य व्याप्तिमिरूप्यते। अन्यथा संनिहिते (? अन्यथासंनिहिते) तस्मिन्ननुत्साहाङ्गकेः शैथिल्यं स्यात् GoviBh. 216.1 (on iii. 2.38); *adj.* devoid of energy परिग्रहोऽप्यनुत्साहोऽपि नृपमनुयथो PurāPraSam. 25.2.

अनुत्साहजड (anutsāha-jāḍa) *adj.* dull due to lack of enthusiasm भवाननुत्साहजडस्तु लभ्यते न नूनमस्मद्व्यपनेन तप्यते JātaMā. 79.5 (12.11)

अनुत्साहत्स (anutsāha-tas) *adv.* because of the absence of enthusiasm सर्वकार्येषु हि लीनचित्तता वा भयमुत्पद्यते तदनुत्साहतः MaYānaSū. 135.14 (18.18)

अनुत्साहता (anutsāha-tā) *f.* the state of being depressed म्लानि-निष्प्राणताकम्पकार्यानुत्साहतादिकृत् SāhiDa. 162.9.

अनुत्साहत्व (anutsāha-tva) *n.* the state of not having enthusiasm प्रायेण तु परस्मैपदं पठ्यते, तत्र पापं कर्म कर्तुकामः कुटिलमाचरतीत्यर्थः अनुत्साहत्वात् परस्मैपदम् PadMañ. on KāśiVṛ. on P. iii. 1.14.

अनुत्साहमुग्ध (anutsāha-mugdha) *adj.* attractive even in spite of absence of energy स्वव्यापारपरिस्थे च नयनेऽनुत्साहमुग्धं वपुः।... जातान्यैव मनोहराकृतिरहो गर्भोदये सुभ्रुवः SaduktiKa. 74.10.

अनुत्साहवत् (an-utsāhava(n)t) *adj.* not enthusiastic न हि अनुत्साहवतामनुत्सिद्धतामलसानां भोगप्राप्तिः ChāndoUBh. 149.10 (on iii. 6.2)

अनुत्साहहत (anutsāha-hata) *adj.* miserable due to slackness or lassitude सोऽनुत्साहहतः कालो नष्टराज्य इवाभवत् RājTa. (Ka.) 8.1908.

अनुत्साहानुभावत्व (anutsāhānubhāva-tva) *n.* the state of being connected with external manifestation of emotion in the form of depression अभिवादनं ... °इष्टदेवतास्मरणानां पूर्वैरङ्गपर्यवसायित्वेनानुदीपनविभावत्वादानुत्साहानुभावत्वाच्च नायमनुवन्धो निष्पत्तिः प्रकर्षो वा भवति SaraKāṅṭhā. 579.1.

अनुत्साहिन् (an-utsāhin) *adj.* [f. -I] not energetic नैतावता बुधैः। धर्मस्य रक्षणविधौ कार्यानुत्साहिनी मतिः KathāSāSāg. xii. 5.118; स्त्रीषोऽनुत्साही समर्थोऽपि स्वाश्रमधर्मानुष्ठानरहित इत्यर्थः SmṛtiCan. v. 185.7.

अनुत्सिक्त (an-utsikta) *adj.* [f. -ā] 1 not sprinkled (i. e. not mixed with any other substance) for increase व्रतं प्रयच्छत्यनुत्सिक्तम् KātyāSS. vii. 4.29 (comm. अभ्युच्चयाय वर्धनाय सिक्तमुत्सिक्तं न उत्सिक्तमनुत्सिक्तम्); 2 not arrogant, modest सः ... विद्वत्साधुचक्रेनानुत्सिक्तेन ... वचसा ... अभिलक्षितो बभूव JātaMā. 106.8 (18.3); MahāP. 39.167; अनुत्सिक्तेन यो दत्तभूरिग्रामो महीशुजा RājTa. (Ka.) 8.2443; भोजः ... धार्मी ... व्यसज्ज-यत्।... भाग्योदयेष्वनुत्सिक्ता या चाखण्डितसद्गता RājTa. (Ka.) 8.3067; अनुत्सिक्तो जगत्स्वामी विजहार यथासुखम् TriṣaṣaPuC. i. 2.732.

अनुत्सुक (an-utsuka) *adj.* [f. -ā] not restless, not anxious, calm, controlled (आश्रमः) स्वस्थेः शान्तेरनुत्सुकैः। आकीर्णोऽपि तपोशुद्धिः शून्य-शून्य इवाभवत् Saund. 1.10; अनुत्सुको वनान्तेषु वसन् शमपरायणः। आरोपयति साधूनां गुणसंभावनां हृदि JātaMā. 111.8 (19.8); इतरः ... लक्ष्मीं प्रत्यनुत्सुकः AvantiKa. 175.16; अयं निहन्त्यकुपितः सज्जत्यमनुत्सुकः RāmC. 9.10; कुर्यादनुत्सुकं कृष्णा वेण्या कमलिनीलया KīcaVā. 2.8; नरपतिः ... अनुत्सुकेन मनसा ... अवश्यकरणीयं व्यापारमकार्षीत् UdaySuKa. 39.25; अनुत्सुकानां शक्तानां लीलापूर्वाः प्रवृत्तयः TriṣaṣaPuC. ii. 4.287; विश्वस्तानां निर्भयानामनुत्सुकानां वा JātaMāDhaṭ. 2A.9; संक्षोभाभावाद् अनुत्सुका JātaMāDhaṭ. 17A.6; निजैरनुत्सुकैः ... भटैः। श्रुतासिद्धेः कोदण्डमण्डपः परिवेष्टयताम् PāṇḍaC. 2.291; अनुत्सुको निरुत्सेकः सभामेयाय नेमी PāṇḍaC. 16.41; आषाढाल्यविप्रस्यानुत्सुका रञ्जुका जनी SamarāSam. 4.202; तौ मुनी ... अनुत्सुकावनुत्सेकौ मासक्षण-पारणे ŚāhiC. 6.119.

अनुत्सुकता (anutsuka-tā) *f.* the state of not being eager अनुत्सेकः (v. l. अनुत्सुकता M. WILLIAMS Ed.) खलु विक्रमालंकारः Vikramo. 1.15(1)

अनुत्सुकम् (anutsukam) *adv.* without eagerness, calmly आपदि दीनमनोरथं संपदि हर्षपरायणम्। मा कुरु मानस चापलं संस्मर तत्त्वमनुत्सुकम् ChandaśCū. ii. 93.3.

अनुत्सुकमहोत्साह (anutsuka-mahotsāha) *adj.* calm yet very